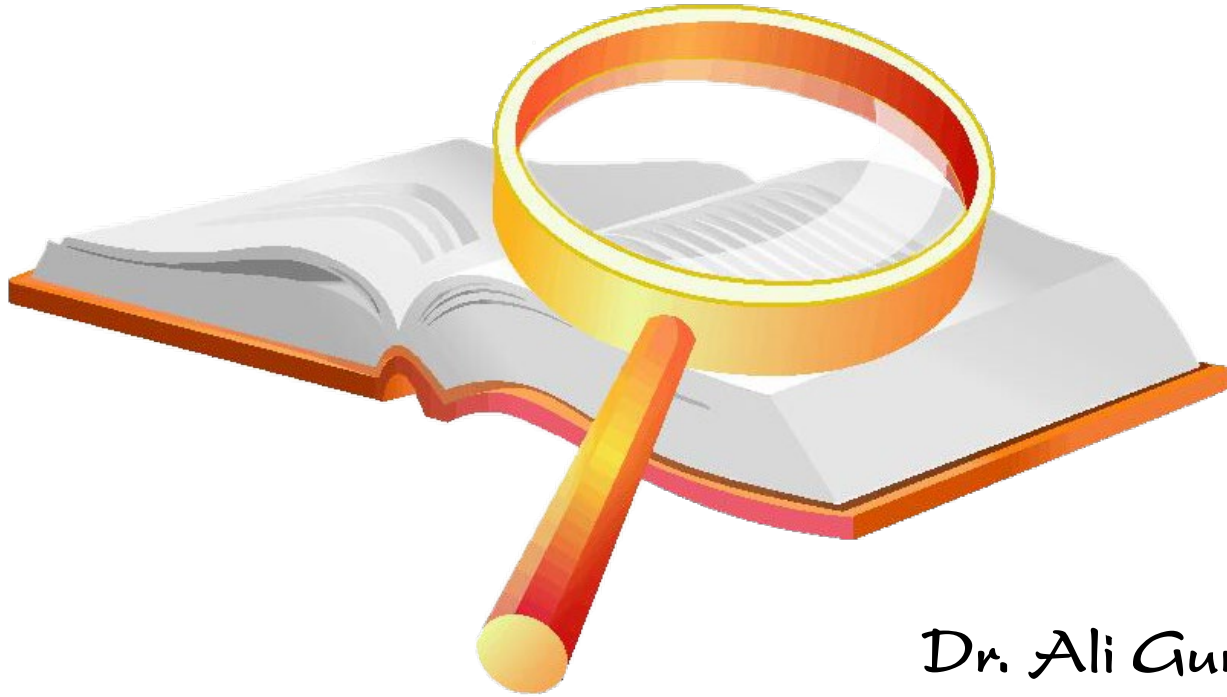

Bilimsel Araştırma Yöntemleri

Bilim bize gerçeği vadeder, barışı ya da mutluluğu değil..!

Gustave Le Bon

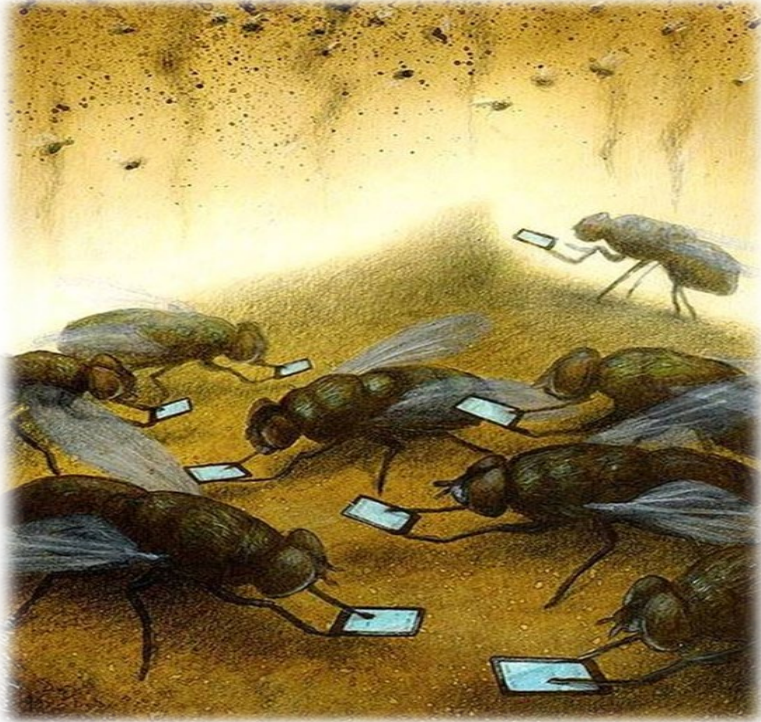

Dr. Ali Gurbetoğlu
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

3. Araştırma Türleri

3.1. Araştırma Nedir?

3.2. Araştırma Türleri

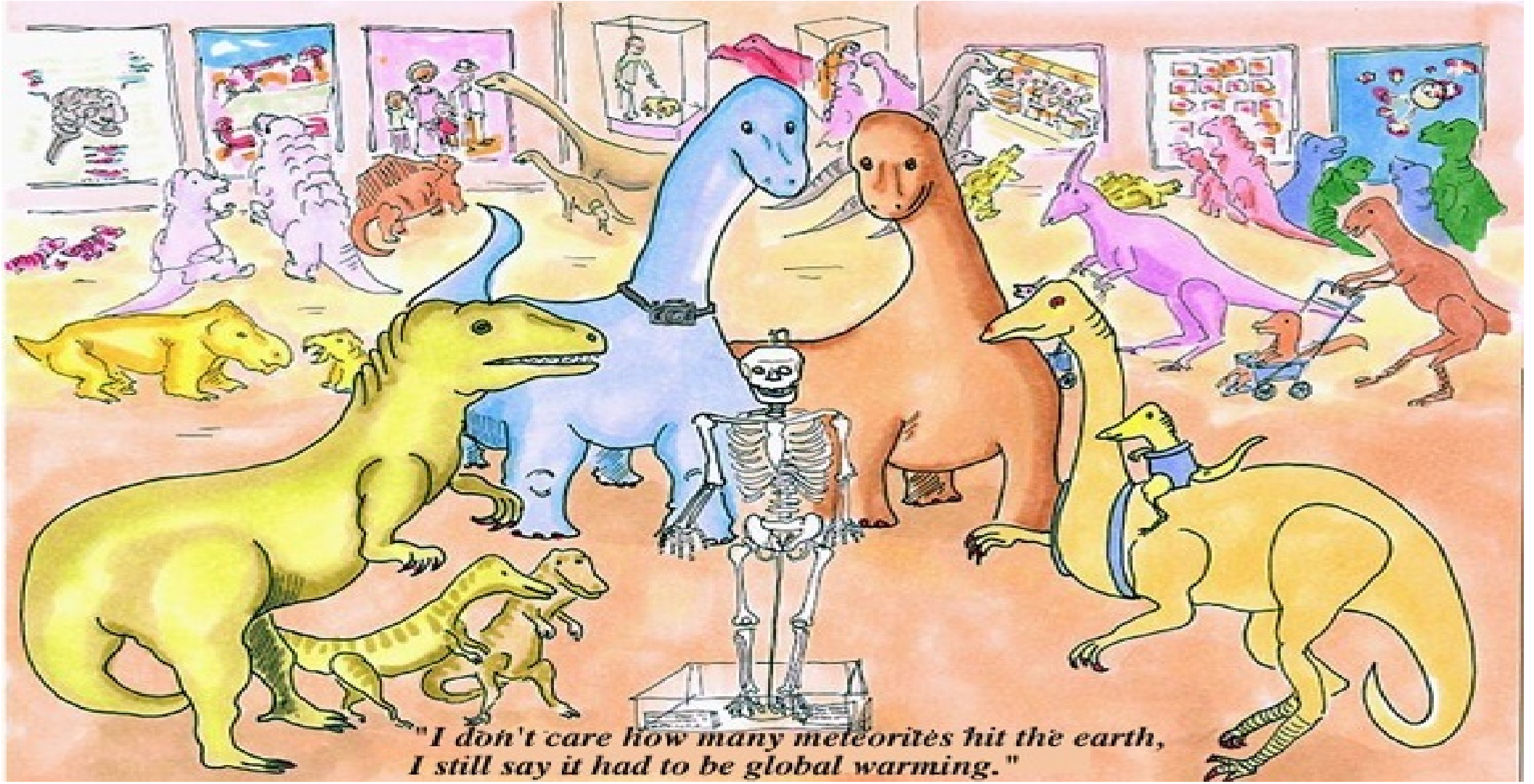
3.2.1. Genel Sınıflamaya Göre

3.2.2. Amaçlarına Göre

3.2.3. Yöntemlerine Göre

3.2.4. Yapıldığı Çevreye Göre

3.2.5. Özelliklerine Göre

Dünyaya kaç tane meteor çarptığı umurumda değil, ben gene de küresel ısınma yüzünden derim...

3.1. Araştırma Nedir?

- Araştırma; kişinin yaşadığı toplumu ve çevreyi tanımak ve karşılaştığı sorunlara çözüm yolları bulmak için giriştiği sistematik çaba olarak tanımlanabilir.
- Bilginin bulunması, geliştirilmesi ve gerçeğe uygun olup olmadığının kontrol edilmesi için harcanan çaba olarak da tanımlanabilir.

- Bir başka tanımla; “belli amaçlarla ve sistemli süreçler yoluyla veri toplama ve toplanan verilerin analizi”dir denilebilir.
- Araştırmada belirli bir yol takip etmek gerekir. Bu yol metot, model ve teknikler oluşturur.

[Geri Dön](#)

3.2. Araştırma Türleri

- Bilimsel araştırmalarda yöntem konusu, araştırmanın bilimsel bir temele oturtulması açısından önemlidir.
- Çeşitli bilim alanlarında birbirinden farklı yöntemler kullanılarak bilimsel sonuçlar elde edilebilir.
- Önemli olan, araştırmada kullanılacak yöntemin araştırılan konuya uygun olması, o yöntemle ilgili konunun araştırılabilir olmasıdır.
- Bu açıdan bakılınca bilimsel araştırmalarda kullanılan yöntemlerin çeşitli şekillerde sınıflandırıldıkları görülür.

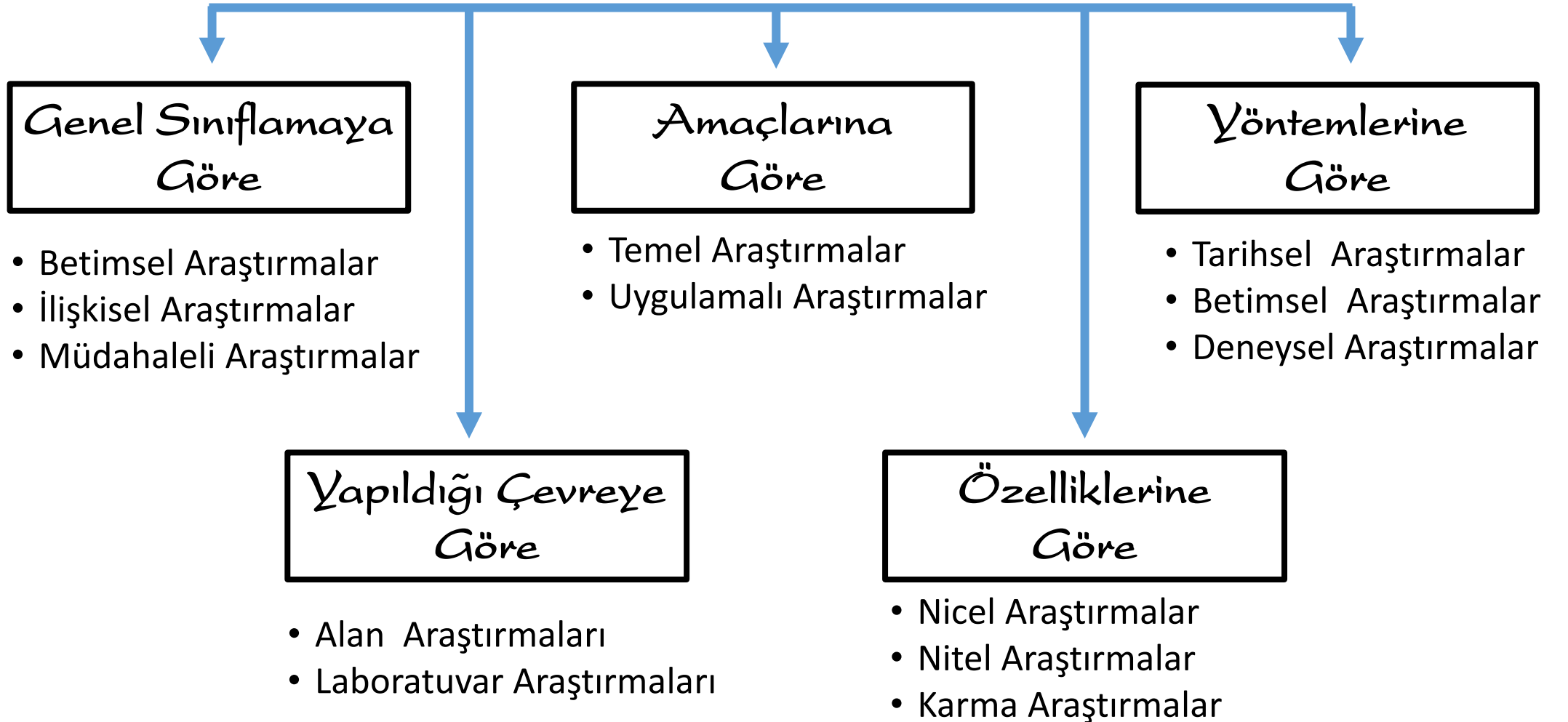
[Geri Dön](#)

- **Bilimsel Araştırmalar;**

- Amaçlarına göre,
- Yöntemlerine göre,
- Yapıldıkları yere göre,
- Özelliklerine göre olmak üzere çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır.

Bilimsel Araştır Türleri

3.2.1. Genel Sınıflamaya Göre Araştırmalar

- Bilimsel araştırmalar türleri “Genel Araştırmalar” başlığı altında;
 1. Betimsel
 2. İlişkisel
 3. Müdahaleli
 - araştırmalar şeklinde sıralanır.

1. Betimsel Araştırmalar:

- Betimleyici alışmalar belirli bir ilişki durumunu tanımlar.
- Verilen durumu tam ve dikkatli tanımlar.
- Eğitim alanındaki en yaygın araştırma betimsel yöntem tarama çalışmasıdır.

- Örnekler:
 - Çeşitli ğrenci gruplarının başarılarını belirlemek.
 - Öğretmenlerin, yöneticilerin ya da danışmanların davranışlarını tanımlamak.
 - Ebeveynlerin tutumlarını tanımlamak vs.

2. İlişkisel Araştırmalar:

- Eğitim alanındaki araştırmacılar sadece durumları ya da olayları betimlemenin ötesinde bir şeyler yapmak istemektedir.
- Örneğin; Başarı konusundaki farklılıkların öğretmenin davranışı, öğrencinin alışkanlığı, öğrencinin ilgileri ile ne şekilde ilişkili olduğunu öğrenmek isterler.
- Araştırmacılar bu tür olası ilişkileri araştırarak, olguyu daha iyi anlayabilmektedir.
- İlişki ve bağlantıları inceleyen araştırma ilişkisel araştırma olarak adlandırılır.
- Korelasyonel ve nedensel karşılaştırma yöntemleri ilişkisel araştırmanın başlıca örnekleridir

3. Müdahaleli Araştırmalar:

- Müdahale araştırmaları bir uygulama ya da yöntemin sonuçlar üzerindeki etkilerini değerlendirir.
- Kullanılan başlıca yöntem deneydir.
- Eğitim konusundaki bazı araştırma türleri betimsel, ilişkisel ve müdahale araştırma türlerini birleştirebilir

- Örneğin; Üniversite sınavında başarılı olmak için gereklilikler ile matematikteki başarı arasındaki ilişkileri inceleyen, bu gereklilikleri zaman içinde inceleyen betimsel tarihi bir araştırma aynı zamanda ilişkiseldir.
- Kavram öğrenme ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi bildiren, kavram öğrenme ile ilgili farklı öğretim yöntemlerinin etkilerine ilişkin bir araştırma, hem müdahale araştırması hem de ilişkisel araştırma tipine örnektir.

3.2.2. Amaçlarına Göre Araştırmalar

- Araştırmalar “**Temel**” ve “**Uygulamalı**” olmak üzere ikiye ayrılır.
- **Temel araştırmalarda**, kuram geliştirmeye yönelik bilgi üretmek, var olan bilgiye yenilerini katmak amaçlanır.

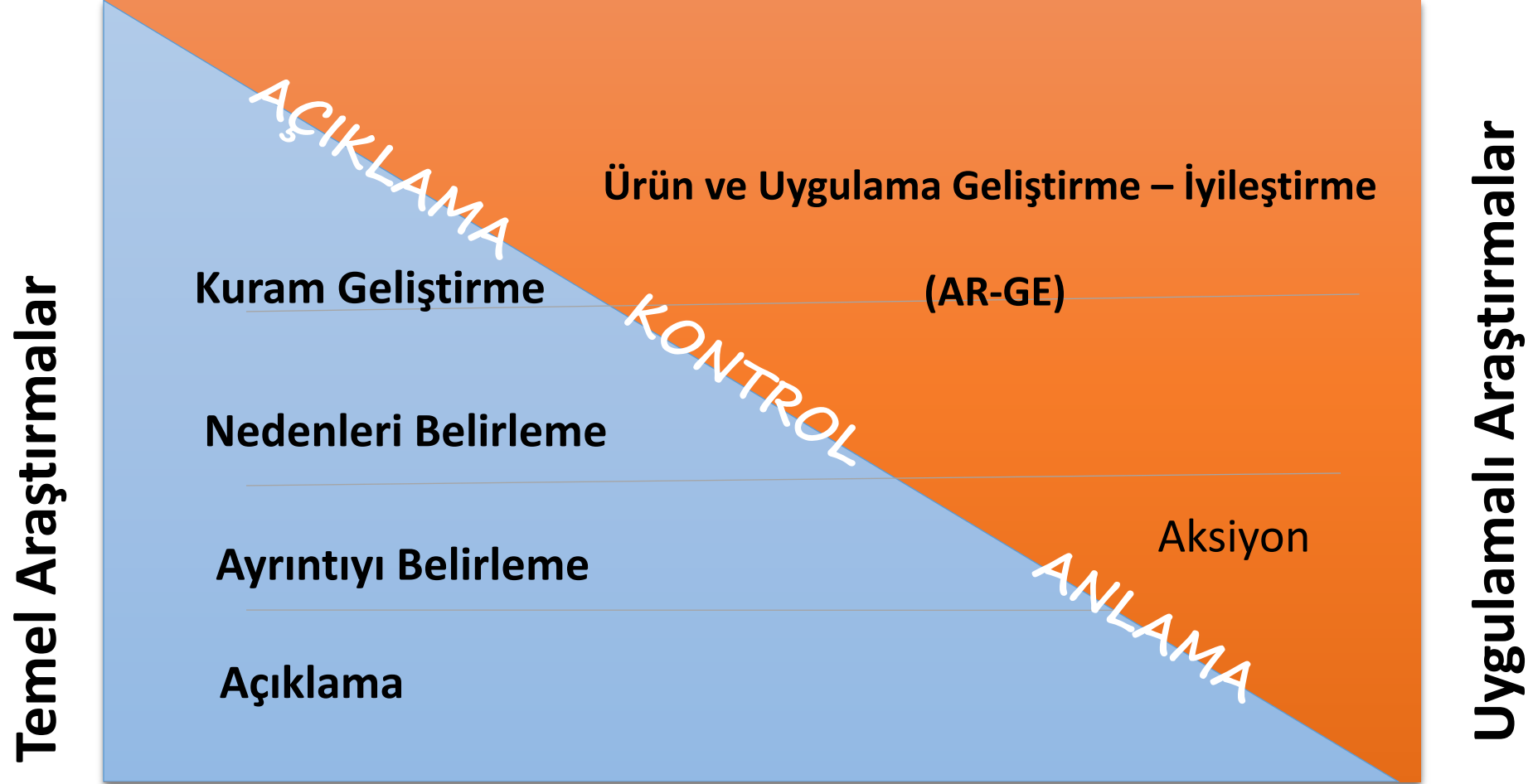

Açıklama > Tanımlama > Neden-sonuç ilişkisi belirleme > Kuram geliştirme

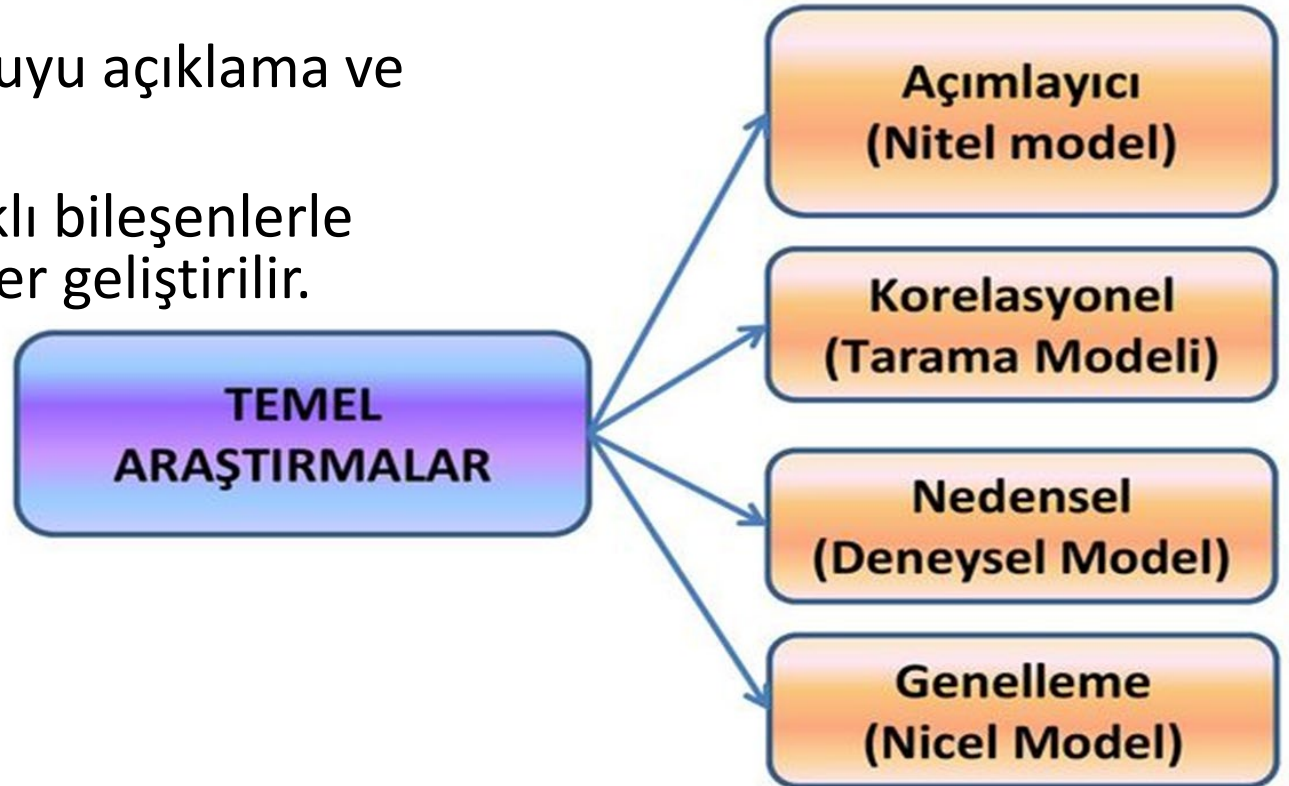
- **Uygulamalı araştırmalarda** üretilen bilgiler kullanılarak sorunların fiili çözümü sağlanır. Aksiyon araştırmaları, AR-GE araştırmaları bu türdendir.

Amaçlar Açısından Araştırmalar

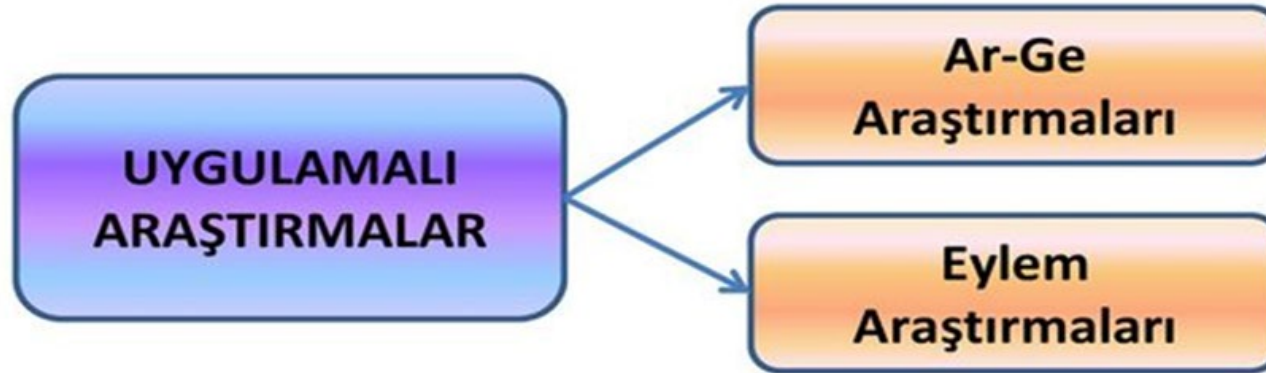
1. Temel Araştırmalar

- Belirli bir uygulama amacı olmaksızın yapılan kurumsal ve deneysel çalışmaları kapsayan araştırmalardır.
- Teori bulma amacıdır
- Mevcut bilgiye yenilerini katmak amacıdır.
- Derlenen bilgiden seçilen olguyu açıklama ve yorumlama amacıdır.
- Önceden işlenmiş bilgiler farklı bileşenlerle yeniden üretilerek yeni teoriler geliştirilir.
- Problemin özümü değil, daha iyi anlaşılması esastır.

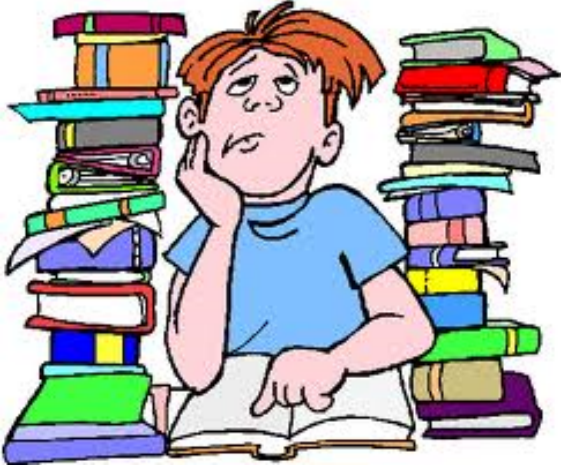

2. Uygulamalı Araştırmalar

- Mevcut bilgilerden yararlanarak belli sorunları çözüme amacıdır.
- Sorun hakkındaki bilgiler geliştirilerek sağlanan yararın artırılması hedeflenir.
- Elde edilen bilgiler için çoğunlukla patent hakkı alınır.
- **Çeşitleri;** örnek olay, özel durum, aksiyon (eylem), etnoğrafik, gelişimci, fenomenografik, deneysel, tarihsel vb.

3.2.3. Yöntemlerine Göre Araştırmalar

1. Tarihi Araştırmalar

2. Betimsel Araştırmalar

3. Deneysel Araştırmalar

1. Tarihi Araştırmalar

- Geçmişte yaşanmış olay ve olguların araştırılıp açıklanması ve ortaya çıkarılmasında kullanılan yöntemdir.
- Dönemin dokümanları dikkatlice okunarak ya da o zamanlarda yaşamış kişilerle görüşmeler yapılarak odaklanılan problemle ilgili cevaplar aranır.
- “Nerede, niçin, ne zaman, sonuçta ne oldu” gibi sorulara cevap aranır.
- Geçmişin bilinmesiyle;
 - Eğitimin mevcut hali ve gelecekte yaşanabilecek gelişmeler hakkında tahminlerde bulunabilinir,
 - ortaya çıkabilecek sorunlar önceden kestirilebilir ve gerekli tedbirler alınabilir.

Çeşitleri;

- Eğitim sisteminin tarihsel boyutuyla ilgili araştırmalar
- kültür analizleri araştırmaları, filolojik araştırmalar,
- Öğretim programları araştırmaları, halkbilim araştırmaları vb.

2. Betimsel Araştırmalar

- Mevcut durumu veya geçmişten gelen sorunları inceleyen araştırmadır.
- Genelde verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarma amaçlı araştırmalardır.
- Bu tür araştırmalarda amaç incelenen durumu etraflıca tanımlamak ve açıklamaktır.
- Betimlemeli yöntemde inceleme sürecinde doğal şartları bozmadan veya inceleme yapılan ortamda her hangi bir değerlik yapmadan araştırmaların yürütülebilmesi nedeniyle, bu yöntem bir çok araştırmacı tarafından tercih edilmektedir.
- Eğitim sorunlarının pek çoğu betimsel niteliktedir. O nedenle bu yöntem, eğitimin günümüzdeki durumunu ortaya koyma çalışmalarında sıklıkla kullanılır.
- Başlıca beş türlü betimsel araştırmadan söz edilebilir:
 - rnek Olay Araştırmaları
 - Aksiyon Araştırmaları
 - Etnografik Araştırmalar
 - Gelişimci Araştırmalar
 - Fenomenografik Araştırmalar

3. Deneysel Araştırmalar

- Bilimsel yöntemler içinde **en kesin sonuçlarının elde edildiği** araştırmalardır. Çünkü araştırmacı karşılaştırılabilir işlemler uygular ve daha sonra onların etkilerini inceler.
- Bir araştırmacı, araştırdığı konuyu '**neden**' sorusu ve **sebe-sonuç ilişkisi** ile irdelemek istiyorsa, onun için en uygun araştırma yöntemi deneysel yöntemdir.
- Deneysel çalışmalarda çoğu kez yapay bir durum oluşturulur. Bir çok araştırmacı deneysel çalışmalarda değişkenler arasında sebe-sonuç ilişkilerini tespiti ve bulguları etkileyen etkenleri belirlemeye çalışır.
- Planlama aşaması kolay, fakat yürütülmesi zor olan bir yöntemdir ve eğitim araştırmalarında da sıkça deneysel yöntemden faydalanılmaktadır.
 - rnek olarak, yeni bir metotla yazılmış bir ders kitabının ğrenci başarıları zerisindeki etkisi deneysel yöntem kullanılarak araştırılabilir.
- Bu yöntemle, eğitimi etkileyen faktörler ve değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisi tespit edilir ve ölçümlerle elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir.

3.2.4. Yapıldığı Çevreye Göre Araştırmalar

1. Alan Araştırmaları

2. Laboratuvar Araştırmaları

1. Alan Araştırmaları

- Alan araştırmalarında objeler doğal ortamında gerçek hayatın içinde incelendiğinden, yapaylık söz konusu değildir.
- Sosyal bilimlerde, bir grup, bir şirket, bir köy, bir şehir veya bütün bir toplum araştırma alanı olarak kabul edilebilir.
- Alan araştırması, “*tarama araştırması*”, “*saha araştırması*”, “*betimsel araştırma*” veya “*survey*” gibi kavramlarla açıklanmaktadır.
- Alan araştırmaları insanların bir konudaki görüş ve değerlendirmeleri içerir.
- Alan araştırmasının bilimsel niteliği, toplumla ve bireyle ilgili değişkenleri içermesinden kaynaklanır.
- Bu değişkenler;
 - bireyin cinsiyeti, dini, medeni hali, sosyo-ekonomik statüsü, eğitim düzeyi, yaşı, geliri, mesleği, yaşadığı coğrafi bölge, **bağımsız değişkenleri**;
 - bireyin düşünceleri, ilgisi, tutumu, tavrı gibi psikolojik ve sosyal psikolojik davranışları **bağımlı değişkenleri** oluşturur.

2. Laboratuvar Araştırmaları

- Laboratuvar, araştırma şartları araştırmacılar tarafından oluşturulup kontrol edildiği için yapay bir ortamdır.
- Kontrollü ve yapay ortamdaki davranışların gerçek hayattan farklı olacağı tabiidir.
- Özellikle sosyal bilimler ve eğitimle ilgili laboratuvar araştırmalarının gerçek hayat ile uyumluluk imkanı oldukça kısıtlı ve zordur.
- Bu nedenle laboratuvar araştırmalarının sosyal bilimlerde uygulama imkanı ve kullanımı oldukça sınırlıdır.
- şüphesiz bunun en önemli nedeni, kobaylar üzerinde yürütölen deney odası çalışmaları ve denemelerinin, insan hayatı üzerinde yapılmamasıdır.
- İnsanlar üzerinde yapılan deneysel çalışmaların, deneysel çalışma koşullarından oldukça farklı boyutta yürütöler.
- Laboratuvar yöntemlerinde kullanılan bir takım teknik ve araçların insanlar üzerinde kullanılamayışı, sosyal ve eğitim bilimleri alanındaki çalışmaları önemli ölçüde sınırlandırmaktadır.

1.2.5. Özelliklerine Göre Araştırmalar

- Araştırmalar genelde;
 - **Nicel Araştırmalar** (kantitatif, sayısal) ve
 - **Nitel Araştırmalar** (kalitatif)olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

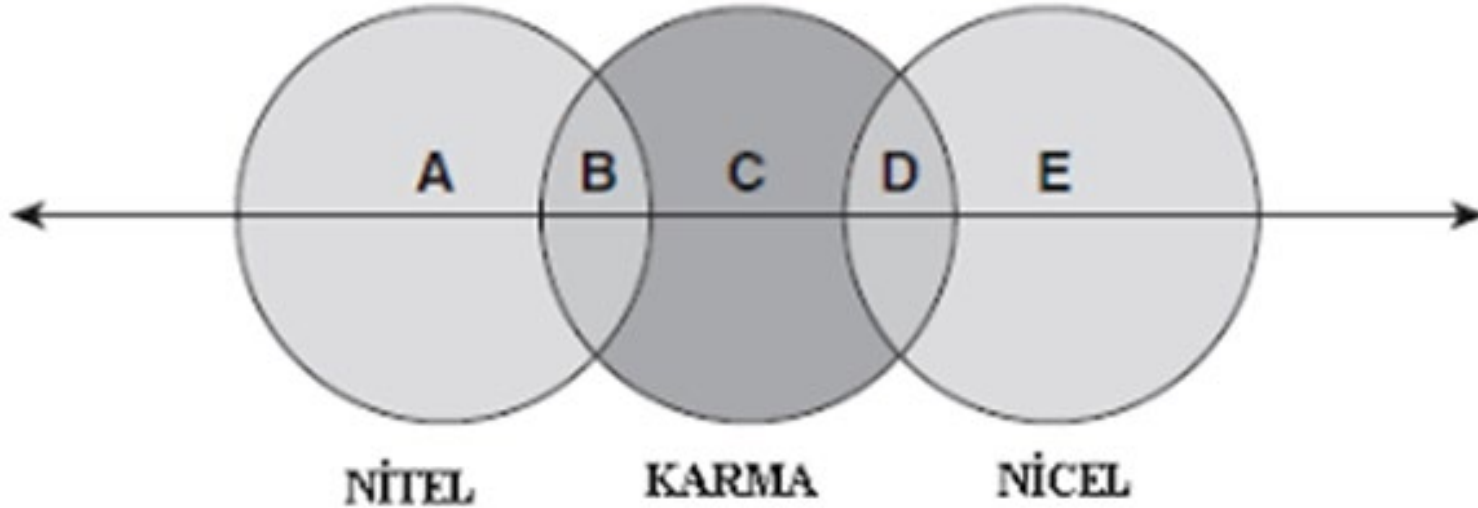

Nicel araştırmalar; “**Ne kadar? Ne miktarda? Ne kadar sık? Ne kadar yaygın?**” vb. gibi sorulara cevaplar arar

Nitel Araştırmalar; “**Niçin? Nasıl? Ne şekilde?**” vb gibi sorulara cevap arar

- Son zamanlarda bunlara yeni bir yöntem,
 - ***karma*** yöntem eklenmiştir.
- Karma yöntem, nitel ve nicel verilerin toplanılarak birlikte kullanıldığı bir desendir.

Düşünmek bilmekten
daha ilginçtir ama
incelemekten daha ilginç
değildir...!